

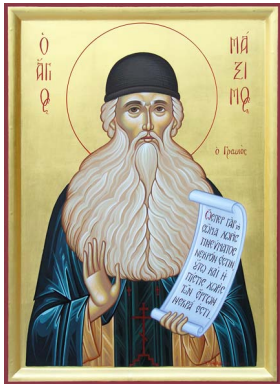

■ Ἐπὶ τῇ Μνήμῃ τοῦ Ὁσίου Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ († 21ῆ Ἰανουαρίου 1556)

Ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ θρησκοληψία*

«Νὰ γίνῃ ἐπιτέλους ὁ Χριστιανισμὸς
Θρησκεία τῶν ἔργων»

Ὁ Ἕλληνας φωτιστὴς τῶν Ρώσων Ὁσιος Μάξιμος ὁ Γραικὸς (1470 -1556) παρέμεινε τὰ τελευταία πέντε ἔτη τῆς ζωῆς του στὴν Λαύρα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ποὺ ἵδρυσε ὁ Ὁσιος Σέργιος τοῦ Ραντονέζ.

Ἐκεῖ τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ Τσάρος Ἴβάν ὁ Τρομερός, καθὼς πῆγαινε μὲ τὴν Τσαρίνα Ἀναστασία καὶ τὸν μικρὸ Τσάρεβιτς Δημήτριο, σὲ προσκύνημα τοῦ Ὁσίου Κυρίλλου στὸ Μπελοζέρσκ.

Ὁ Ὁσιος Μάξιμος προσπάθησε, χωρὶς τελικὰ νὰ τὸ πετύχει, μὲ πολλὴ ἐπιμονὴ καὶ μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του, νὰ πείση τὸν θρησκολόηπτο Ἡγεμόνα, ἀντὶ νὰ κάνῃ Προσκυνήματα, νὰ βοηθήσῃ τὶς φτωχῆς γυναῖκες καὶ τὰ ἀπροστάτευτα ὄρφανά, θύματα πολέμου γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ Καζάν ἀπὸ τοὺς Τατάρους.

Τὸν ὑποδέχτηκε στὸ κελλί του μὲ τὰ λόγια:

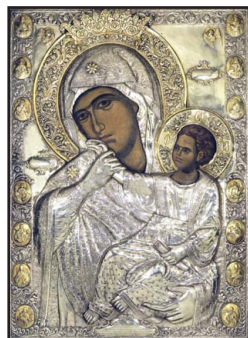
- **Εὐχαριστῶ** τὸν μεγαλοδύναμο Θεό, Τσάρε Ἴβάν, ποὺ μ' ἀξίωσε νὰ σὲ ἰδῶ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια πρὶν νὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα τους νὰ κλείσουν. **Ἄς** σὲ συνοδεύῃ ἡ Θεία Προστασία, μεγάλη Βασιλιὰ τῆς Ὁρθοδοξίας! **Κι** ἂν σοῦ εἶναι ἀρεστό, ἔχε καὶ τὴν ἰδική μου ταπεινὴ εὐλογία.

- **Γιὰ** τοῦτο μὲ βλέπεις ἐδῶ, Γέροντα, ἀπάντησε ὁ Τσάρος. Ἐπειδὴ θέλω νὰ ἔχω τὴν εὐλογία σου. **Κι** ἐγὼ καὶ ἡ Τσαρίνα κι ὁ μικρὸς Τσάρεβιτς, ποὺ δὲν χρόνισε ἀκόμη.

- **Ἔ**μαθα, Τσάρε μου, πὼς σκέφτεσαι νὰ κά-
νης μεγάλο ταξίδι. **Ἔ**τσι εἶναι ὅπως τὸ λένε;

- **Ἔ**τσι, ἀπάντησε ὁ Ἰβάν. **Π**ηγαίνω στὸ Μπε-
λοζέρσκ νὰ προσκυνήσω τὸν Ὅσιο Κύριλλο.
Τέτοιο εἶναι τὸ τάμα μου.

- **Ὁ**ταν ἦσουν, εἶπε τότε ὁ Ὅσιος, βαριὰ ἄρ-
ρωστος, προσευχήθηκα σὲ ὅλους τοὺς Ἁγίους.
Προσευχήθηκα ἀκόμη καὶ στὴν θαυματουργὸ
Εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Βατοπεδινηῆς. **Ἄ**λλὰ
δὲν πῆγα στὸ Βατοπέδι! **Ἀ**πὸ ἄδω μέσα Τὴν παρακάλεσα, ἀπὸ τὸ
κελλί μου. **Κ**ὶ ἡ Παναγία μ' ἄκουσε...

Ὁ Τσάρος ἀπόρησε. **Δ**ὲν ἦταν τόσο τὰ λόγια, ὅσο ἡ φωνή του,
ποὺ δὲν τοῦ ἄρρεσε. **Π**αρατηρητικὸς ὁ Ἰβάν, κατάλαβε ὅτι αὐτὰ
ποὺ ἄκουσε, ἔπρεπε νὰ τὰ ξετυλίξῃ, νὰ τὰ ψάξῃ καὶ νὰ βρῇ τὴν
ἐννοιά τους.

Τὸν ἐρώτησε:

- **Κ**αὶ δὲν εἶναι καλὸ ποὺ πάω νὰ κάνω τὸ τάμα μου;

- **Δ**ὲν εἶναι καλό..., τοῦ δόθηκε δίχως δισταγμὸ ἡ ἀπάντηση.

Ὁ Ἰβάν ἔπεσε σὲ πιὸ μεγάλη ἀπορία.

- **Μ**ὰ πάω νὰ προσκυνήσω τὸν Ὅσιο Κύριλλο στὴν ἴδια τὴν
Μονή του!

- **Τ**σάρε Ἰβάν. **Ὁ**ταν ἔχῃς νὰ κάνῃς ἓνα μεγάλο καλὸ καὶ δὲν
τὸ κάνῃς, κι ἀντὶ γιὰ τὸ μεγάλο καλὸ κάνῃς ἄλλο, μικρότερο,
τότε λογάριαζε πὼς δὲν κάνεις καλό, παρὰ κακό!... **Λ**ογάριαζε
ὅτι ὀφείλεις πέντε καὶ δίνεις ἓνα. **Μ**ὰ τότε ἡ ὀφειλή σου μένει!

- **Κ**αὶ ποιὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ δὲν δίνω; **Π**οιὸ εἶναι τὸ μεγάλο
καλὸ ποὺ δὲν κάνω;

- **Ὁ**ὶ προσευχὲς τῶν λόγων εἶναι πάρα πολλές, μὰ πάνω ἀπ'
ὅλες, Τσάρε Ἰβάν, εἶναι ἡ προσευχὴ τῶν ἔργων. **Ὁ** Κύριος εἶπε:
«Μὴ μοῦ λέτε “Κύριε! Κύριε!” ἀλλὰ νὰ πράττετε τὰ ὅσα σᾶς
λέω». **Κ**ὶ ἐσὺ τώρα, ἀντὶ γιὰ ἔργα, πηγαίνεις νὰ πῆς λόγια. **Ν**ὰ τὸ
κακὸ ποὺ κάνεις...

Ὁ Ἰβάν ἔμεινε σιωπηλός. **Δ**ὲν σκεφτόταν τίποτε. **Ἔ**νιωθε
μόνο μέσα του μεγάλο θυμὸ γιὰ τὰ λόγια τοῦ Ὁσίου.

- **Κ**αὶ τί μοῦ λὲς νὰ κάνω;... ἐρώτησε σὲ λίγο.

- **Π**ῆρες πέρσι τὸ Καζάν ἀπὸ τοὺς ἄπιστους καὶ πολλοὶ γενναῖοι
Χριστιανοὶ πολεμιστὲς ἔπεσαν μπροστὰ στὰ κάστρα... **Ἄ**φησαν
χῆρες γυναῖκες, παιδιὰ ὀρφανά, μάνες χαροκαμένες κι ἀπροστά-

Ἰερά Μονή Ὁσίου Κυρίλλου.
Λευκή Λίμνη.

τευτες. **Ἐ**, αὐτοὺς νὰ σκεφτῆς τώρα. **Γ**ύρισε πίσω στὴν Μόσχα καὶ κάθισε νὰ σκεφτῆς πῶς θὰ ἐλαφρώσης τὸν πόνο τους.

Βάζοντας ὁ Ὁσιος τὴν παλάμη στὴν καρδιά του, πρόσθεσε μὲ ἀνείπωτη ἱκεσία ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό του:

Κάμε ὅπως σοῦ λέω, καὶ θὰ προσεύχωμαι γιὰ σένα νύχτα καὶ μέρα, μέχρι τὸν θάνατό μου. **Δ**εῖξε στοὺς πάσχοντες τὴν εὐσπλαγχνία σου. **Κ**αλύτερη προσευχὴ δὲν ὑπάρχει!... **Κ**αὶ νὰ εἶσαι βέβαιος, Τσάρε μου, ὅτι ὁ Κύριος θὰ τὴν ἀκούσῃ μιὰ τέτοια προσευχὴ, θὰ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου στὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα!

- **Γ**έροντα, εἶπε ὁ Ἰβάν, μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ τοῦτο πού λες ἐσὺ κι ἐκεῖνο πού λογαριάζω ἐγώ. **Τ**ὸ ἓνα δὲν ἐμποδίζει τ' ἄλλο!

- **Ἐ**μποδίζει!... φώναξε ὁ Ὁσιος μὲ ἔξαψη. **Ἐ**μποδίζει, Τσάρε, πάρα πολύ. **Σ**ὲ ἱκετεύω, ἄκουσέ με: **Δ**ὲν εἶναι μόνο πού θ' ἀνακουφίσῃς τὶς χῆρες καὶ τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς ἄλλους πονεμένους. **Ἀ**κόμη πιὸ σπουδαῖο εἶναι τὸ παράδειγμα! **Ὅ**σα σοῦ λέω ἐγὼ τούτῃ τὴν στιγμή, δὲν τὰ λέω μὲ τὴν ἰδική μου φτωχὴ φώτιση. **Ἀ**κουσέ με καλά. **Κ**άνε τὴν ἀρχή, μάθε τοὺς ἀνθρώπους, ἐσὺ ὁ Τσάρος, ν' ἀφήσουν τὰ λόγια καὶ νὰ δώσουν ἀξία στὶς πράξεις. **Τ**οῦτο θέλει ὁ Κύριος, τίποτε ἄλλο. **Κ**αὶ νά τὴν, Τσάρε Ἰβάν, ἢ στιγμή! **Τ**ώρα πού δυνάμωσε τὸ Βασίλειό σου κι ἔγινε ἀκατανίκητο, τώρα σήμανε ἡ ἐποχὴ, ἐπὶ τῆς ἰδικῆς σου Βασιλείας, νὰ γίνῃ ἐπιτέλους ὁ Χριστιανισμὸς θρησκεία τῶν ἔργων.

- **Κ**ι ἂν συνεχίσω τὸ ταξίδι, Γέροντα, ὅπως τὸ ξεκίνησα;

- **Ἄ**ν τὸ συνεχίσῃς, θὰ κάνῃς μεγάλο κακό! **Κ**αὶ ἀνάλογος θὰ εἶναι ὁ πόνος πού θὰ δοκιμάσῃς... **Ἀ**λλὰ καὶ σὺ προσωπικὰ θὰ πάθῃς μεγάλο κακό! **Κ**αὶ μάλιστα πολὺ σύντομα...

- **Γ**ιὰ ποιό κακὸ λές;... ἐρώτησε ὀργισμένος ὁ Τσάρος.

- **Ἐ**κεῖ πού πᾶς, θὰ χάσῃς τὸν Τσάρεβιτς..., ἀπάντησε ὁ Ὁσιος ἔχοντας θεῖα πληροφορία.

Ὁ Ἰβάν ἔγινε κατακίτρινος! **Φ**οβήθηκε τὸν προφητικὸ λόγον, μὰ δυνατώτερη κι ἀπὸ τὸν φόβον ἔνιωθε μέσα του τὴν ὀργή.

- **Τ**ί; **Μ**ὲ φοβερίζεις;... φώναξε. **Π**ῶς τολμᾶς ἐσὺ, ἓνας θνητός, νὰ μοῦ λές πράγματα πού μόνον ὁ Θεὸς τ' ἀποφασίζει; **Π**άρε πίσω ὅσα εἶπες γιὰ τὸν Τσάρεβιτς.

Στὰ μάτιά του ὁ Ὅσιος εἶδε τὸν τρόμο γιὰ τὴν ἐπαλήθευση τῆς προφητείας. Μέσα στὸν τρόμο τοῦ Τσάρου θαμπόφεγγε ἡ μοναδικὴ ἐλπίδα.

- Βοήθα, Χριστέ μου!... ἔκανε τὸν σταυρό του. Καὶ πλησιάζοντας τὸν Ἰβάν, τὸν ἐκοίταξε βαθιὰ στὰ μάτια:

- Τσάρε Ἰβάν..., τοῦ εἶπε. Ἄν δὲν ἀκούσης τὰ λόγια μου, τὸ παιδί θὰ τὸ χάσης!

Ἐξαλλος ὁ Ἰβάν μούγκρισε σὰν θηρίο, χτύπησε χάμω μὲ φοβερὴ δύναμη τὸ πόδι του καὶ ὄρμησε στὴν πόρτα.

* * *

Τὸ ταξίδι πραγματοποιήθηκε. Ὁ Τσάρος περιφρόνησε τὴν ἐκκλήση φιλανθρωπίας τοῦ Ὁσίου, ἡ ὁποία θὰ ἦταν ἀφορμὴ γιὰ μιὰ γενικώτερη ἀλλαγὴ νοοτροπίας σὲ πολλοὺς θρησκόληπτους. Σύμφωνα ὅμως μὲ τὴν πρόρρηση, ὁ Τσάρεβιτς Δημήτριος, πρωτότοκος γιὸς τοῦ Ἰβάν τοῦ Τρομεροῦ, δὲν ἄντεξε τὶς κακουχίες τοῦ ταξιδιοῦ καὶ ἀπέθανε στὸν δρόμο.

□

(*) Περιοδ. «Οἰκοδομὴ καὶ Παραμυθία», ἀριθμ. τεύχους 5 / Σεπτέμβριος - Νοέμβριος 2014, σελ. 2-3. ● Χαρίσματα καὶ Χαρισματοῦχοι, Τόμος Γ', ἔκδοσις Ἱεράς Μονῆς Παρακλήτου, σελ. 74-78, Ὁρωπὸς Ἀττικῆς 2002. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.